

مجموعه کتابهای هدفدار

دین و زندگی انسانی

سعید شبقره
آمنه اسماعیل پور
فردین سماقی

مقدمه مؤلف

سپاس خداوندی را که توفیق تحریر برگ سبز دیگری را عنایت کرد. کتاب حاضر حاصل سال‌ها تجربه و تدریس در مقطع کنکور می‌باشد. نیاز به کتابی با طبقه‌بندی مناسب، جامع با رویکرد تستی و مفهومی در این مقطع که هم پاسخگوی نیاز درسی دانش‌آموزان سال یازدهم باشد و هم آن‌ها را جهت کنکور آماده کند، ما را بر آن داشت تا نگارش این کتاب را شروع کنیم.

ویژگی‌های این کتاب عبارت است از:

- ◀ طبقه‌بندی درسنامه برای تحقق یادگیری بهتر
- ◀ ارائه پیام آیات و احادیث متن درس
- ◀ پاسخ به تمرین‌های پایان هر درس با عناوین تدبیر، فعالیت کلاسی و اندیشه و تحقیق
- ◀ ارائه نمونه سؤالات امتحانی برای هر درس که شامل آیات و احادیث، درست و نادرست، جای خالی، پاسخ کوتاه و پاسخ تشریحی به همراه پاسخنامه
- ◀ امکان استفاده از سؤالات در مراحل تدریس و طرح سؤالات امتحانی برای سهولت کار همکاران
- ◀ منطبق با آخرین تغییرات کتاب درسی سال ۹۸
- ◀ ارائه تست‌های مروری که دانش‌آموزان عزیز مطالب قبلی را موقع تست زدن دوره کنند.
- ◀ ارائه تست‌های هدفدار و کنکوری برای آمادگی و آشنایی دانش‌آموزان با سؤالات کنکور

در پایان از استاد گران‌قدر جناب آقای شبقره و سرکار خانم فرجیان که در تمامی مراحل با کمال دقت ما را مساعدت نمودند، تشکر می‌کنیم و از همراهی مسئولین انتشارات مشاوران آموزش سپاسگذاریم.

گروه مؤلفان

تفکر و اندیشه

۷	درس اول: هدایت الهی
۱۳	درس دوم: تداوم هدایت
۱۹	درس سوم: آخرین پیامبر
۲۵	درس چهارم: معجزه جاویدان
۳۲	درس پنجم: مسئولیت‌های پیامبر (ص)
۴۰	درس ششم: پیشوای اسوه
۴۶	درس هفتم: امامت، تداوم رسالت
۵۳	درس هشتم: جان و جانشین پیامبر
۵۹	درس نهم: وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی ...
۶۵	درس دهم: احیای ارزش‌های راستین
۷۰	درس یازدهم: جهاد در راستای ولایت ظاهری
۷۶	درس دوازدهم: عصر غیبت امام زمان
۸۱	درس سیزدهم: در انتظار ظهور
۹۰	درس چهاردهم: مرجعیت و ولایت فقیه
۹۷	درس پانزدهم: رهبری و مردم
۱۰۳	درس شانزدهم: عزت نفس
۱۰۸	درس هفدهم: زمینه‌های پیوند
۱۱۳	درس هجدهم: پیوند مقدس
۱۱۹	پاسخنامه تشریحی

هدف کلی: توانایی تبیین نیاز انسان به هدایت الهی و ارسال پیامبران

احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامه‌ای که بتواند پاسخگوی نیازهای او باشد و سعادت بشر را تضمین کند، سبب شده است که در طول تاریخ همواره شاهد ارائه برنامه‌های متفاوت و گاه متضاد از جانب مکاتب بشری باشیم. لذا این سؤال‌ها در ذهن ایجاد می‌شود:

آیا انسان می‌تواند با تکیه بر عقل خویش برنامه کلی را برای سعادت خود تنظیم کند؟
یک برنامه مناسب برای سعادت انسان چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟
برنامه‌ای که فقط سعادت دنیای انسان را در بر گیرد، کامل است؟
آیا می‌توان به برنامه‌های مکاتب بشری اعتماد کرد و زندگی را بر اساس آن‌ها بنا کرد؟

نیازهای برتر

نیازهای طبیعی و غریزی انسان:

انسان مانند سایر موجودات زنده، یک دسته نیازهای طبیعی و غریزی دارد. مانند نیاز به آب، هوا، غذا و ... که خداوند پاسخ این نیازها را در جهان خلقت آماده کرده و راه آگاه‌شدن از آن‌ها را به انسان نشان داده است. برای مثال در وقت نیاز به آب و غذا احساس گرسنگی و تشنگی می‌کند و سراغ آب و غذا می‌رود. اما نیازهای انسان منحصر به نیازهای طبیعی و غریزی او نمی‌شود، زمانی که انسان، اندکی از سطح زندگی روزمره فراتر رود و در افق بالاتری بیندیشد، خود را با نیازهای مهم‌تر روبه‌رو می‌بیند. نیازهایی که برآمده از سرمایه‌های ویژه‌ای است که خدا به انسان عطا کرده است و پاسخ صحیح به این نیازها سعادت انسان را تضمین می‌کند. این نیازها به تدریج به دل‌مشغولی و دغدغه تبدیل می‌شوند که تا پاسخ آن‌ها را نیابد، آرام نمی‌گیرد.

۱- شناخت هدف زندگی

۲- درک آینده خویش

۳- کشف راه درست زندگی

برخی از نیازهای برتر و بنیادین انسان:

۱- شناخت هدف زندگی:

انسان می‌خواهد بداند (برای چه زندگی می‌کند؟) و کدام هدف است که می‌تواند با اطمینان خاطر زندگی‌اش را صرف آن نماید؟ انسان می‌داند که اگر هدف حقیقی خود را نشناسد یا در شناخت آن دچار خطا شود، عمر خود را از دست داده است. در حالی که فرصت و توانایی جبران هم ندارد که چنین کسی در حقیقت، سرمایه وجودی خود را از دست داده است.

آیه:

قرآن در این راستا می‌فرماید: ﴿إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ﴾

معنی آیه: در حقیقت زیانکاران کسانی‌اند که خودشان را دچار زیان کرده‌اند.

پیام آیه:

از دست دادن عمر، خسران حقیقی

و امام سجاد علیه السلام پیوسته این دعا را می‌کرد که:

(خدایا ایام زندگانی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده‌ای.)

شوری / ۴۵

۲- درک آینده خویش:

انسان با این سؤال مهم روبه‌رو است که:

(آینده او چگونه است؟) (آیا زندگی او با مرگ تمام می‌شود؟) (نحوه زندگی او پس از مرگ چگونه است؟)

پاسخ به این سؤالات فقط از عهده کسی برمی‌آید که کاملاً از جهان دیگر و زندگی پس از مرگ آگاه باشد و توشه آن را بشناسد و به دیگران اطلاع دهد.

روزها فکر من این است و همه شب سفنم که پرا غافل از اموال دل فویشتنم

از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود به کجا می‌روم اثر نمایی وطنم فونت متفاوت

پیام شعر: درک آینده خویش

۳- کشف راه درست زندگی:

راه زندگی یا (چگونه زیستن) ارتباط دقیقی با دو نیاز قبلی دارد. دغدغه دیگر انسان‌های فکور و خردمند است و چون انسان فقط یکبار به دنیا می‌آید و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می‌کند، این یک دغدغه جدی است. لذا باید از همه سرمایه‌هایی که خدا به او داده به خوبی بهره‌مند شود و به هدف برتری که خدا در خلقت برای او قرار داده است، برسد.

تدبیر در قرآن

آیه: ﴿وَالْعَصْرِ، إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالْحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ﴾

پیام آیه: سوگند به زمان و دوران تاریخ بشر

خسارت: از دست رفتن سرمایه عمر انسان

شرط قرآن برای رهایی از خسران: ۱- ایمان ۲- عمل صالح ۳- سفارش به حق ۴- سفارش به صبر

نشانه بیداری و هشیاری انسان در چیست؟

◀ دغدغه انسان‌های جست‌وجوگر سؤالاتی از قبیل (هدف انسان)، (آینده او) و (راه درست زندگی) است که نمی‌خواهند عمر خود را که تکرارناپذیر است، هدر دهند که این دغدغه، یک دل‌مشغولی مقدس است، زیرا نشان از بیداری و هوشیاری و توجه به ارزش زندگی و آگاهی از زینتی است که زندگی بی‌هدف را تهدید می‌کند.

علت نادرستی غفلت از نیازهای برتر چیست؟

◀ زیرا آثار و عواقب زیان‌بار این بی‌توجهی گریبان انسان را می‌گیرد که امکان جبران نیست.

علت افزایش سرگردانی انسان امروزی چیست؟

◀ مکاتب فکری مختلف که از ابتدای تاریخ تاکنون به این سؤالات پاسخ‌هایی داده‌اند.

کاروان رخت و تو در فواب و بیابان در پیش کی روی، ره ز که پرسى، چه کنی، چون باشی؟

پیام شعر: غفلت انسان از گذر عمر خود

۱- کاملاً درست و قابل اعتماد باشد؛ زیرا هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیازمند تجربه و آزمون است و عمر انسان برای این تجربه کافی نیست و راه‌های پیشنهادی زیاد و گوناگون‌اند.

۲- همه‌جانبه باشد؛ به طوری که به نیازهای مختلف انسان به صورت هماهنگ پاسخ دهد، زیرا ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی، دنیوی و اخروی انسان ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند و نمی‌توان برای هر بعد جداگانه برنامه‌ریزی کرد.

ویژگی‌های پاسخ به نیازهای بنیادین و برتر

چه کسی می‌تواند با توجه به این دو ویژگی پاسخ صحیح به سؤالات و نیازهای انسان بدهد؟

◀ کسی که آگاهی کاملی از خلقت انسان، جایگاه او در نظام هستی، ابعاد دقیق و ظریف جسمی و فردی و اجتماعی او داشته باشد.

◀ بداند که انسان‌ها، پس از مرگ، چه سرنوشتی دارند و چه عاقبتی در انتظار آن‌هاست.

فعالیت کلاسی

سؤال: آیا دستگاه تفکر انسان به تنهایی می‌تواند به این سؤالات پاسخ کامل دهد؟ چرا؟

پاسخ: خیر، چون دستگاه تفکر دارای محدودیت است و علوم بشری نمی‌تواند به نیازهای برتر پاسخ کامل و جامع دهد.

سؤال: آیا انسان به تنهایی می‌تواند مسیر سعادت را طراحی کند؟ چرا؟

پاسخ: خیر، طراحی مسیر سعادت انسان نیاز به پاسخ کامل و جامع به سؤالات و نیازهای برتر دارد و انسان نمی‌تواند به تنهایی به آن‌ها پاسخ دهد.

شیوه هدایت خداوند

خدای جهان، آفریدگاری حکیم است؛ یعنی هر مخلوقی را برای هدفی معین خلق می‌کند و برای رسیدن به آن هدف، او را راهنمایی و هدایت می‌کند. پس هدایت، یک اصل عام و همگانی در نظام خلقت است.

آیه: «قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ حَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى»

معنی آیه: پروردگار ما همان کسی است که آفرینش هر چیزی را به او بخشیده، سپس [او را] هدایت کرده است.

پیام آیه:

هدایت عام و همگانی مخلوقات

هدایت خاص انسان

چون انسان سرمایه‌های ویژه‌ای دارد که او را از سایر مخلوقات متمایز می‌کند. شیوه هدایت او با سایر مخلوقات متفاوت است. یکی از سرمایه‌های انسان، توانایی تفکر و انجام کار به کمک فکر، اندیشه، قدرت اختیار و انتخاب اوست. خدا برنامه هدایت انسان را از طریق پیامبران می‌فرستد که این برنامه هدایت پاسخ‌گوی سؤالات بنیادین انسان است. انسان‌ها با تفکر در این برنامه با اختیار خود این برنامه را انتخاب می‌کنند و در زندگی به کار می‌گیرند تا به هدف خلقت برسند. انسان با عقل خود در پیام الهی تفکر می‌کند و با کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها، راه صحیح زندگی را می‌یابد و پیش می‌رود. با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی می‌توان به پاسخ سؤالات اساسی دست یافت.

پیام

امام کاظم علیه السلام به شاگرد برجسته خود هشام بن حکم فرمود:
ای هشام، خدا رسولانش را به سوی بندگانش فرستاد جز برای آنکه بندگان در پیام الهی تعقل کنند. کسانی این پیام را بهتر می‌پذیرند که از معرفت برتری برخوردار باشند. و آنان که در تعقل و تفکر برترند، نسبت به فرمان‌های الهی داناترند. و آن کس که عقلش کامل‌تر است، رتبه‌اش در دنیا و آخرت بالاتر است.
پیام: رابطه عقل و پیام الهی

انسان به علت دارا بودن اختیار می‌تواند راه‌های دیگری را نیز برگزیند، اما چون هر برنامه دیگری غیر از برنامه خدا نمی‌تواند پاسخ درستی به آن نیازها بدهد:

۱- انسان زیان خواهد کرد، ۲- با دست خالی دنیا را ترک گفته و به دیار آخرت خواهد شتافت، ۳- و در آخرت زیان خود را مشاهده خواهد کرد.

نکمل کنید

خدا در قرآن **درباره تمام و کامل شدن حجت الهی** با فرستادن انبیا فرموده است:

«رَسُولًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا»

رسولانی را فرستاد که بشارت‌دهنده و اندازکننده باشند تا بعد از آمدن پیامبران برای مردم در مقابل خدا دستاویز و دلیلی نباشد ... **نساء / ۱۶۵**
خدا با فرستادن انبیا راه هرگونه دستاویز و دلیلی را بسته است و حجت را بر بندگان تمام کرده است. اگر خدا به سؤالات اساسی انسان پاسخ ندهد و او را رها کند، انسان در قیامت می‌تواند بگوید: از آن جایی که تو ما را رها کردی و برای ما راهنمایی نفرستادی که به سؤالاتمان پاسخ دهد، به این خاطر گمراه شدیم، اگر یک پیامبر می‌فرستادی از او اطاعت می‌کردیم.

اندیشه و تحقیق

سؤال: آیا انسان می‌تواند پاسخ دادن به این نیازهای برتر را نادیده بگیرد و بر اساس ضرب‌المثل «هر چه پیش آید خوش آید» رفتار کند؟
پاسخ: انسان عاقل نمی‌تواند چنین نگرشی داشته باشد؛ چون پاسخگویی مناسب به نیازهای برتر سعادت و خوشبختی او را به دنبال دارد و بی‌توجهی به آن‌ها شقاوت و بدبختی ابدی را نصیب انسان خواهد کرد.

سؤال: آیا می‌توانیم پاسخ به نیازهای برتر را به احساسات شخصی و سلیقه فردی واگذار کنیم؟ چرا؟

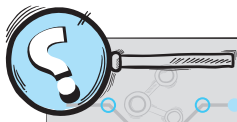
پاسخ: رشد معنوی و انسانی وجود انسان از راه معین و قانون‌مندی خاصی تبعیت می‌کند به میزانی که از این قانون دور شویم درد و رنج و تبعات منفی آن را باید بپذیریم و سلیقه‌ها تا جایی قابل استفاده هستند که به راه تکامل انسان ضربه وارد نکنند و در چارچوب آن قرار گیرند و اگر کسی سلیقه‌ای داشت که با قوانین رشد انسان و ابعاد معنوی او در تضاد بود باید آماده مضررات آن باشد.

سؤال: قرآن کریم خطاب به پیامبر صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «همانا ما این کتاب را به حق برای مردم بر تو نازل کردیم. پس هر که هدایت یافت، خودش سود کرده و هر که گمراه شد، تنها به زیان خود عمل کرده است و تو وکیل و مدافع آن‌ها نیستی»، این آیه به کدامیک از مفاهیم درس اشاره دارد؟
پاسخ: خدا برنامه هدایت انسان را توسط پیامبران ارسال می‌کند تا انسان با تفکر در آن و با اختیار خود آن را انتخاب کند و هر انسانی که برنامه‌ای غیر از برنامه خدا را انتخاب کند، ضرر می‌کند.

سؤال: شعر زیر با کدامیک از نیازهای برتر انسان مرتبط است؟ چرا؟

مرد فرزند هفت‌پیشه را / عمر دو بیست در این روزگار
تا به یکی تهریه آموختن / با ذکری تهریه بهرن به کار

پاسخ: کشف راه درست زندگی / شاعر معتقد است که انسان باید دو عمر داشته باشد. در عمر اول راه‌های مختلف را تجربه کند و راه درست را برگزیند و در عمر دوم به کار بیند؛ اما این امکان وجود ندارد. باید با انتخاب برنامه درست طوری زندگی کند که در پایان عمر آرزو نکند که کاش عمری دوباره می‌داشت تا خطاهایش را جبران کند.

پرسش‌های تشریحی درس ۱

آیات و احادیث

۱. آیه شریفه «إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ» را ترجمه کنید و پیام آیه را بنویسید.
۲. آیه شریفه «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ» را ترجمه کنید و پیام آیه را بنویسید.
۳. آیه «لِنَحْيِيَّ بِهٖ بَلَدَةً مِّيتًا» به چه موضوعی اشاره دارد؟
۴. آیه «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ» را ترجمه نموده و آیه به کدام حیات انسان اشاره دارد؟
۵. با توجه به آیه «قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ حَلَقَهُ ثُمَّ هَدَى» به سوالات پاسخ دهید.
الف) آیه را ترجمه کنید.
ب) آیه به کدام صفت الهی اشاره دارد؟
پ) از آیه چه موضوعی مستفاد می‌گردد؟
۶. با توجه به آیه «رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ» جای خالی را با عبارت مناسب تکمیل کنید.
خداوند با فرستادن راه را بسته است و را بر بندگان تمام کرده است.

درستی و نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

درست	نادرست	
☐	☐	۷. خدا هر دسته از مخلوقات را متناسب با ویژگی‌هایی که در وجودشان قرار داده، هدایت می‌کند.
☐	☐	۸. انسان با اختیار خود در پیام الهی تفکر می‌کند.
☐	☐	۹. کشف راه درست زندگی با دو نیاز درک آینده خویش و شناخت هدف زندگی ارتباط دقیقی دارد.
☐	☐	۱۰. خدا پاسخ به نیازهای طبیعی و غریزی انسان را به عهده انسان گذاشته است.

عبارتهای زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱۱. خداوند در سوره عصر به سوگند خورده است.
۱۲. چگونه زیستن به از نیازهای برتر اشاره دارد.
۱۳. برای چه زیستن به از نیازهای برتر اشاره دارد.
۱۴. پاسخ صحیح به نیازهای برتر و اساسی انسان را تضمین می‌کند.
۱۵. زمانی که انسان از سطح زندگی روزمره فراتر رود و در افق بالاتر بیندیشد خود را با رو به رو می‌بیند.
۱۶. هدایت یک و در نظام خلقت است.

به پرسش‌های زیر پاسخ کوتاه بدهید.

۱۷. سؤال نحوه زندگی انسان پس از مرگ چگونه است به کدام نیاز برتر اشاره دارد؟
۱۸. دغدغه انسان جست‌وجوگر چیست؟
۱۹. هدایت خداوند از مسیر کدام ویژگی انسان می‌گذرد؟
۲۰. انسان چگونه راه صحیح زندگی را می‌یابد؟

به پرسش‌های زیر پاسخ کامل بدهید.

۲۱. پاسخ به نیازهای اساسی و برتر باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟
۲۲. چه کسی می‌تواند به نیازهای برتر انسان پاسخ صحیح دهد؟
۲۳. شیوه هدایت انسان توسط خدا را توضیح دهید.
۲۴. شناخت هدف زندگی را به عنوان یکی از نیازهای برتر توضیح دهید.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس ۱

۲۵. با تفکر در مفاد آیه شریفه «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ» گزینه مناسب کدام است؟

- ۱) مفهوم آیه به‌طور کلی به بُعد جسمانی و نیازهای طبیعی و ادامه حیات مادی انسان‌ها اشاره دارد.
- ۲) مفهوم آیه به‌طور کلی به بُعد جسمانی و نیازهای طبیعی و ادامه حیات معنوی انسان‌ها اشاره دارد.
- ۳) مفهوم آیه به‌طور جزئی بیان شده است و به حیات‌بخشی جهان مادی و زندگی انسان‌ها اشاره دارد.
- ۴) مفهوم آیه به‌طور جزئی بیان شده است و در این آیه فقط مایه حیات زمینی معرفی شده است.

۲۶. از مفهوم کدام آیه مستفاد می‌گردد که «ندای دعوت خداوند که به وسیلهٔ رسولش به گوش مردم می‌رسد، ندای دعوت به زندگی است»؟

- ۱) اِنَّا هَدَيْنَا السَّبِيلَ اِمَّا شَاكِرًا وَّ اِمَّا كَفُوْرًا
- ۲) رُسُلًا مُّبَشِّرِيْنَ وَّ مُنذِرِيْنَ لِّئَلَّا يَكُوْنَ لِلنَّاسِ عَلٰى اللّٰهِ حِجَّةٌۢ بَعْدَ الرُّسُلِ ...
- ۳) اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَّ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَّ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَّ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ
- ۴) يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اسْتَجِيبُوْا لِلّٰهِ وَّ لِلرُّسُوْلِ اِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيْكُمْ

۲۷. ارائه برنامه‌های متفاوت و گاه متضاد از جانب مکاتب بشری در طول تاریخ از سوی انسان‌ها ناشی از چیست؟

- ۱) دویبندی بودن وجود انسان و تقدم بُعد معنوی بر بُعد مادی از لحاظ ارزش و لزوم تقویت این بُعد
- ۲) احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامه‌ای که پاسخگوی نیازهایش باشد و سعادت او را تضمین کند.
- ۳) عدم انحصار نیازهای انسان به نیازهای طبیعی و غریزی و لزوم پاسخگویی به نیازهای بُعد روحانی وجود انسان
- ۴) ناتوانی عقل انسان در ارائه برنامهٔ کاملی که بشر را به سعادت واقعی برساند.

۲۸. احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامه‌ای که پاسخگوی نیازهایش باشد، بسترساز چه امری از سوی مکاتب بشری است؟

- ۱) ارائه برنامه‌های متفاوت و گاه متضاد
- ۲) تلاش برای پاسخگویی به نیازهای مادی و معنوی
- ۳) شناخت هدف زندگی و تلاش برای کشف راه درست زندگی
- ۴) بهره‌مندی بهتر از استعدادهاى مادی و معنوی

۲۹. فراتر رفتن انسان از سطح زندگی روزمره و اندیشیدن در افق بالاتر، کدام امر را ثابت می‌کند؟

- ۱) اشتراک انسان در نیازهای طبیعی و غریزی با سایر موجودات زنده
- ۲) احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامهٔ تضمین‌کنندهٔ سعادت
- ۳) آماده‌شدن پاسخ به نیازهای طبیعی و غریزی در طبیعت توسط خداوند
- ۴) عدم انحصار نیازهای انسان به نیازهای طبیعی و غریزی

۳۰. در حدیث منقول از امام سجاد (ع): «خدايا، ايام زندگاني مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده‌ای!» منظور از عبارت «مرا برای آن آفریده‌ای» کدام نیاز برتر انسان است و عدم شناخت یا دچار خطا شدن در انتخاب این هدف، چه پیامدی دارد؟

- ۱) شناخت هدف زندگی - از دست دادن عمر و از بین بردن سرمایهٔ وجودی خود
- ۲) کشف راه درست زندگی - از دست دادن عمر و از بین بردن سرمایهٔ وجودی خود
- ۳) شناخت هدف زندگی - عدم بهره‌مندی از سرمایه‌های خدادادی و به هدف خلقت نرسیدن
- ۴) کشف راه درست زندگی - عدم بهره‌مندی از سرمایه‌های خدادادی و به هدف خلقت نرسیدن

۳۱. سؤالات مربوط به نحوهٔ «زندگی انسان پس از مرگ» و سؤالات مربوط به «چرایی زندگی»، به ترتیب مربوط به کدام نیازهای برتر انسان است؟

- ۱) درک آیندهٔ خویش - شناخت هدف زندگی
- ۲) کشف راه درست زندگی - درک آیندهٔ خویش
- ۳) درک آیندهٔ خویش - درک آیندهٔ خویش
- ۴) کشف راه درست زندگی - کشف راه درست زندگی

۳۲. دغدغهٔ جدی انسان‌های فکور و خردمند چیست و علت جدی‌بودن این دغدغه در کدام گزینه بیان شده است؟

- ۱) کشف راه درست زندگی - انسان فقط یک بار به دنیا می‌آید و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می‌کند.
- ۲) شناخت هدف زندگی - انسان فقط یک بار به دنیا می‌آید و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می‌کند.
- ۳) درک آیندهٔ خویش - پاسخ صحیح به این نیاز اساسی، سعادت انسان را تضمین می‌کند.
- ۴) شناخت هدف زندگی - پاسخ صحیح به این نیاز اساسی، سعادت انسان را تضمین می‌کند.

۳۳. کدام گزینه با آیهٔ ﴿وَالْعَصْرُ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِيْ خُسْرٍ اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَّ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَّ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَّ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ ارتباط مفهومی ندارد؟

- ۱) اِنَّا هَدَيْنَا السَّبِيلَ اِمَّا شَاكِرًا وَّ اِمَّا كَفُوْرًا
- ۲) کشف راه درست زندگی
- ۳) تقدم عمل بر ایمان
- ۴) تقدم ایمان بر عمل

۳۴. خداوند در سورهٔ مبارکهٔ «عصر» به چه چیزی سوگند خورده است؟ چرا؟

- ۱) عصر و زمان - بیهوده تلف کردن عمر، خسران زندگی انسان‌هاست.
- ۲) زمان مرگ و رحلت از دنیا - انسان فقط یکبار به دنیا می‌آید و یکبار هدف حقیقی خود را انتخاب می‌کند.
- ۳) زمان مرگ و رحلت از دنیا - بیهوده تلف کردن عمر، خسران زندگی انسان‌هاست.
- ۴) عصر و زمان - انسان فقط یکبار به دنیا می‌آید و یکبار هدف حقیقی خود را انتخاب می‌کند.

۳۵. کدام سؤالات دغدغهٔ انسان‌های جست‌وجوگری است که برای خود و فرصت زندگی‌ای که در اختیارشان قرار گرفته، ارزش قائل‌اند؟

- ۱) چیرستی هدف انسان، آیندهٔ او و راه درست زندگی
- ۲) چیرستی هدف انسان، جایگاه او در نظام هستی و سرنوشت او بعد از مرگ
- ۳) کیفیت آینده، چگونگی جایگاه و سرنوشت انسان پس از مرگ
- ۴) عوامل خسران زندگی، کیفیت خلقت بعد از مرگ و نحوهٔ بهره‌مندی از سرمایه‌های انسان

۳۶. پاسخ به نیازهای برتر انسان حداقل باید دو ویژگی داشته باشد، این دو ویژگی کدام‌اند؟

- ۱) مکمل و تسهیل‌کننده باشند - نیازمند تجربه و آزمون نباشند.
- ۲) درست و قابل اعتماد باشند - همه‌جانبه باشند.
- ۳) مرتبط و مکمل هم باشند - دقیق و ظریف باشند.
- ۴) عاقلانه و جامع باشند - درست و قابل اعتماد باشند

۳۷. از مفهوم بیت «کاروان رفت و تو در خواب و بیابان در پیش / کی روی، ره ز که پرسى، چه کنى، چون باشى؟» کدام امر مستفاد می‌گردد؟
- ۱ عدم پیروی از مکاتب مختلف بشری
 - ۲ بهره‌مندی از سرمایه‌های خدادادی
 - ۳ تلاش برای آگاهی کامل از خلقت انسان و جایگاه او در نظام هستی
 - ۴ ضرورت عدم غفلت و بی‌توجهی نسبت به نیازهای برتر
۳۸. این‌که انسان نمی‌تواند «برای هر بُعدی از ابعاد وجودش جداگانه برنامه‌ریزی کند» ضرورت پاسخ به نیازهای برتر انسان را ثابت می‌کند؛ زیرا
- ۱ کاملاً درست و قابل اعتماد - ارتباط کامل و تنگاتنگی میان ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی انسان وجود دارد.
 - ۲ همه‌چانه - ارتباط کامل و تنگاتنگی میان ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی انسان وجود دارد.
 - ۳ کاملاً درست و قابل اعتماد - هر پاسخ احتمالی و مشکوک، نیازمند تجربه و آزمون است در حالی که عمر انسان برای چنین تجربه‌ای کافی نیست.
 - ۴ همه‌چانه - هر پاسخ احتمالی و مشکوک، نیازمند تجربه و آزمون است در حالی که عمر انسان برای چنین تجربه‌ای کافی نیست.
۳۹. پاسخ مناسب برای پرسش «آیا عقل انسان می‌تواند به سؤالات اساسی انسان پاسخ کامل و جامع دهد؟»، کدام است؟
- ۱ عقل انسان به علت ناتوانی در فهم معارف دینی نمی‌تواند به همه نیازها پاسخ جامع و درست بدهد.
 - ۲ عقل و دانش بشری با گذشت زمان و پیشرفت دانش، می‌تواند به همه نیازها پاسخ جامع و درست بدهد.
 - ۳ عقل و دانش بشری با افزایش اطلاعات تجربی فرد، می‌تواند به همه نیازها پاسخ جامع و درست بدهد.
 - ۴ عقل انسان به علت کمبود آگاهی نمی‌تواند به همه نیازها پاسخ جامع و درست بدهد.
۴۰. طراحی مسیر سعادت به چه چیز بستگی دارد و آیا انسان به‌تنهایی می‌تواند این مسیر را طراحی کند؟
- ۱ آگاهی کامل از جهان دیگر و سرنوشت بعد از مرگ - با اعتماد به مکاتب بشری می‌تواند به سؤالات برتر پاسخ دهد.
 - ۲ پاسخ کامل و جامع به سؤالات و نیازهای برتر - انسان نمی‌تواند به‌تنهایی به سؤالات برتر پاسخ دهد.
 - ۳ پاسخ کامل و جامع به سؤالات و نیازهای بنیادین - با اعتماد به مکاتب بشری می‌تواند به سؤالات برتر پاسخ دهد.
 - ۴ آگاهی کامل از جهان دیگر و سرنوشت بعد از مرگ - انسان نمی‌تواند به‌تنهایی به سؤالات برتر پاسخ دهد.
۴۱. از مفهوم کدام آیه مستفاد می‌گردد که «هدایت یک اصل عام و همگانی در نظام خلقت است»؟
- ۱ رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَ مُنذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ
 - ۲ یا ایها الذین آمنوا استجیبوا لله و للرسول إذا دعاکم لِمَا یحییکم
 - ۳ قَالَ رَبَّنَا الَّذِي اَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى
 - ۴ وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَیٍّ
۴۲. مخصوص بودن شیوه هدایت انسان‌ها ناشی از چیست و مسیر هدایت انسان به ترتیب چگونه است؟
- ۱ سرمایه‌های ویژه - انسان ابتدا درباره هر کاری تفکر می‌کند، اگر تشخیص داد آن کار مفید است و او را به هدفش می‌رساند، آن را انتخاب می‌کند و انجام می‌دهد.
 - ۲ سرمایه‌های ویژه - خداوند برنامه هدایت انسان را از طریق پیامبران می‌فرستد، این برنامه دربرگیرنده پاسخ به سؤالات بنیادین است.
 - ۳ تفاوت در ویژگی‌ها - خداوند برنامه هدایت انسان را از طریق پیامبران می‌فرستد، این برنامه دربرگیرنده پاسخ به سؤالات بنیادین است.
 - ۴ تفاوت در ویژگی‌ها - انسان ابتدا درباره هر کاری تفکر می‌کند، اگر تشخیص داد آن کار مفید است و او را به هدفش می‌رساند، آن را انتخاب می‌کند و انجام می‌دهد.
۴۳. برنامه هدایت ویژه انسان توسط چه کسی به مردم ابلاغ می‌شود و دربردارنده چیست؟
- ۱ خداوند - پاسخ به سؤالات بنیادین
 - ۲ خداوند - امتیازات انسان بر سایر مخلوقات
 - ۳ پیامبران - امتیازات انسان بر سایر مخلوقات
 - ۴ پیامبران - پاسخ به سؤالات بنیادین
۴۴. با توجه به سخن امام کاظم (علیه السلام) خطاب به، فلسفه ارسال رسولان چیست؟
- ۱ هشام بن حکم - کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها
 - ۲ فضیل بن یسار - کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها
 - ۳ هشام بن حکم - تعقل بندگان در پیام الهی
 - ۴ فضیل بن یسار - تعقل بندگان در پیام الهی
۴۵. مفهوم آیه شریفه «رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَ مُنذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَ كَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا» ناظر بر چه موضوعی است؟
- ۱ گرفتن عذر و بهانه از گمراهان با دادن سرمایه‌های درونی
 - ۲ تمام و کامل شدن حجت الهی با فرستادن انبیا
 - ۳ گرفتن عذر و بهانه از بدکاران با برتری‌بخشیدن انسان بر سایر مخلوقات
 - ۴ تمام و کامل شدن حجت الهی با دادن سرمایه‌های درونی

درس اول

۱. در حقیقت زیانکاران کسانی‌اند که خودشان را دچار زیان کرده‌اند. اگر انسان هدف زندگی خود را نشناسد عمر خود را از دست داده و سرمایه وجودی خود را از بین برده است.

۲. با آب هر چیزی را زنده کردیم. - آب مایهٔ حیات و اساس زندگی در جهان است.

۳. آب حیات بخش جهان مادی و انسان‌هاست.

۴. ای کسانی که ایمان آورده‌اید دعوت خدا و پیامبر را بپذیرید؛ آن‌گاه که شما را به چیزی فرامی‌خواند که زندگی حقیقی می‌بخشد. - حیات انسان در پاسخگویی به دعوت خدا و رسول اوست. (شادابی و طراوت روح انسان به اجابت دعوت خدا و رسول است.)

۵. الف) پروردگار ما همان کسی است که آفرینش هر چیزی را به او بخشیده، سپس او را هدایت کرده است. ب) حکیم پ) هدایت یک اصل عام و همگانی در خلقت است.

۶. رسولان الهی - بهانه و دستاویز - حجت

درست

۸. نادرست (با عقل خود تفکر کند.)

درست

۱۰. نادرست (پاسخ به این نیازها در عالم طبیعت آماده شده است.)

۱۱. زمان (بزرگ‌ترین سرمایهٔ انسان)

۱۲. کشف راه درست زندگی

۱۳. شناخت هدف زندگی

۱۴. سعادت

۱۵. نیازهای مهم‌تر

۱۶. اصل عام و همگانی

۱۷. درک آیندهٔ خویش

۱۸. هدف انسان - آیندهٔ او - راه درست زندگی

۱۹. تفکر و اختیار

۲۰. با عقل در پیام الهی تفکر می‌کند و با کسب معرفت و تشخیص باید و نبایدها راه صحیح زندگی را می‌یابد.

۲۱. الف - کاملاً درست و قابل اعتماد باشد - چون هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیازمند تجربه و آزمون است و عمر محدود انسان برای این تجربه کافی نیست و راه‌های پیشنهادی زیاد و گوناگون‌اند. ب - همه جانبه باشد و به نیازهای مختلف انسان به صورت هماهنگ پاسخ دهد چون ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی او ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند و نمی‌توان برای هر بعدی جداگانه برنامه‌ریزی کرد.

۲۲. ۱- کسی که آگاهی کاملی از خلقت انسان، جایگاه او در نظام هستی، ابعاد دقیق و ظریف روحی و جسمی و فردی و اجتماعی او داشته باشد. ۲- بداند که انسان‌ها پس از مرگ چه سرنوشتی دارند و دقیقاً چه عاقبتی در انتظار آن‌هاست.

۲۳. خدا حکیم است، انسان و هیچ مخلوقی را بدون هدایت رها نکرده و هر مخلوقی را برای هدف معین خلق می‌کند و برای رسیدن به آن هدف او را هدایت و راهنمایی می‌کند. خدا هر دسته از مخلوقات را متناسب با ویژگی‌هایی که در وجودشان قرار داده هدایت می‌کند و به انسان سرمایه‌های ویژه داده شده پس شیوهٔ هدایت مخصوصی دارد یکی از این

سرمایه‌ها تفکر و اختیار است که انسان ابتدا در هر کاری تفکر می‌کند و اگر آن را مفید تشخیص داد، انتخاب می‌کند و انجام می‌دهد.

۲۴. انسان می‌خواهد بداند برای چه زندگی می‌کند و کدام هدف است که می‌تواند با اطمینان خاطر زندگی‌اش را صرف آن کند. او می‌داند که اگر هدف حقیقی خود را نشناسد یا در شناخت آن دچار خطا شود عمر خود را از دست داده است و چنین کسی در حقیقت سرمایهٔ وجودی خود را از بین برده است.

۲۵. **گزینه ۱** ﴿ وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ ﴾ به طور کلی به بُعد جسمانی و نیازهای طبیعی و ادامهٔ حیات مادی انسان‌ها اشاره دارد.

۲۶. **گزینه ۴** ﴿ با توجه به این آیه، ندای دعوت خداوند که به وسیلهٔ رسولش به گوش مردم می‌رسد، ندای دعوت به زندگی (حیات معنوی) است.

۲۷. **گزینه ۲** ﴿ احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامه‌ای که پاسخگوی نیازهایش باشد و سعادت او را تضمین کند، سبب شده است که در طول تاریخ همواره شاهد ارائهٔ برنامه‌های متفاوت و گاه متضاد از جانب مکاتب بشری باشیم.

۲۸. **گزینه ۱** ﴿ احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامه‌ای که پاسخگوی نیازهایش باشد و سعادت او را تضمین کند، سبب شده است که در طول تاریخ همواره شاهد ارائهٔ برنامه‌های متفاوت و گاه متضاد از جانب مکاتب بشری باشیم.

۲۹. **گزینه ۴** ﴿ نیازهای انسان منحصر به نیازهای طبیعی و غریزی نیست. زمانی که انسان، از سطح زندگی روزمره فراتر رود و در افق بالاتر بیندیشد، خود را با نیازهای مهم‌تری روبه‌رو می‌بیند.

۳۰. **گزینه ۱** ﴿ در راستای شناخت هدف زندگی به عنوان یکی از نیازهای برتر زندگی، امام سجاد علیه السلام فرمود: «خدایا ایام زندگی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده‌ای!» پیامد عدم شناخت این نیاز یا دچار خطا شدن در شناخت آن، از دست دادن عمر و از بین بردن سرمایهٔ وجودی خود است.

۳۱. **گزینه ۱** ﴿ سؤالاتی که انسان دربارهٔ نحوهٔ زندگی پس از مرگ با آن‌ها روبه‌رو است، مربوط به نیاز برتر درک آیندهٔ خویش و سؤالاتی که دربارهٔ «چرایی زندگی» انسان است، مربوط به نیاز برتر شناخت هدف زندگی انسان است.

۳۲. **گزینه ۱** ﴿ کشف راه درست زندگی یا «چگونه زیستن» که ارتباط دقیقی با دو نیاز قبلی (شناخت هدف زندگی، درک آیندهٔ خویش) دارد، دغدغهٔ دیگر انسان‌های فکور و خردمند است. این دغدغه از آن جهت جدی است که انسان فقط یک بار به دنیا می‌آید و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می‌کند.

۳۳. **گزینه ۳** ﴿ با توجه به این آیه، لازمهٔ دوری از خسران، ایمان و بعد از آن عمل صالح است؛ یعنی ایمان مقدم بر عمل است نه عمل مقدم بر ایمان.

۳۴. **گزینه ۱** ﴿ خداوند متعال در سورهٔ شریفهٔ «عصر»، به «عصر و زمان» سوگند یاد کرده است؛ چون بیهوده تلف کردن عمر، خسران زندگی انسان‌هاست.

۳۵. **گزینه ۱** ﴿ سؤال‌هایی از قبیل چیستی «هدف انسان»، «آیندهٔ او» و «راه درست زندگی»، دغدغهٔ انسان‌های جست‌وجوگری است که برای خود و فرصت زندگی‌ای که در اختیارشان قرار گرفته، ارزش قائل‌اند و نمی‌خواهند این موهبت یگانه و تکرارناپذیر را هدر دهند.

۵۷. ایمان قلبی

۵۸. ویژگی فطری

۵۹. تبلیغ دائمی و مستمر

۶۰. آن دسته از رهبران دینی که به خاطر منافع دنیوی (ثروت و قدرت) پیامبر جدید را انکار می‌کردند.

۶۱. به علت ویژگی‌های فطری انسان‌ها

۶۲. همه انسان‌ها تفکر و قدرت اختیار دارند. / به دنبال زیبایی‌ها، خوبی‌ها و کمالات نامحدوداند.

۶۳. استمرار و پیوستگی در دعوت / رشد تدریجی سطح فکر مردم / تحریف تعلیمات پیامبر پیشین

۶۴. ابتدایی‌بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی / عدم توسعه کتابت

۶۵. تعالیم الهی جزء سبک زندگی و آداب و فرهنگ مردم شود و دشمنان دین نتوانند آن را به راحتی کنار بگذارند.

۶۶. با انجام واجبات دین و ترک حرام‌های دین

۶۷. برخی احکام فرعی، متناسب با زمان و سطح آگاهی مردم و نیازهای هر دوره

۶۸. ویژگی‌های فطری

۶۹. راه و روش - راه و روشی که خدا برای زندگی انسان‌ها برگزیده است.

۷۰. اسلام: تسلیم شدن نزد خدا - راه و روشی که خدا برای زندگی انسان‌ها برگزیده است.

۷۱. فطرت: نوع خاص آفرینش

۷۲. لازم بود تا در هر عصر و دوره‌ای پیامبری جدید مبعوث شود تا همان اصول ثابت دین الهی را درخور فهم و اندیشه انسان‌های دوران خود بیان کند و متناسب با درک آنان سخن گوید و هر پیامبری که مبعوث می‌شد درباره توحید، معاد، عدالت و عبادت خدا و مانند آن سخن گفته اما بیان او در سطح فهم و درک مردم زمان خود بوده است.

۷۳. تفکر در آیات و مطالعه تاریخ انبیا نشان می‌دهد که هر پیامبر جدیدی که از طرف خدا مبعوث می‌شد نه تنها پیامبران گذشته را انکار و رد نمی‌کرد، بلکه آن‌ها را تصدیق و خود را ادامه‌دهنده راه آنان معرفی می‌کرد. پیامبر جدید از مردم می‌خواست به دستور خدا از او پیروی کنند. قرآن منشأ اصلی چند دینی را آن دسته از رهبران دینی می‌داند که به خاطر حفظ منافع دنیوی پیامبر جدید را انکار می‌کردند.

۷۴. ایمان به خدای یگانه و دوری از شرک / فرستادگان الهی و راهنمایان دین / سرای آخرت و پاداش و حسابرسی عادلانه / عادلانه بودن نظام هستی

۷۵. انجام واجبات دینی و ترک محرمات دین / فضایل اخلاقی مانند عفت، راستگویی، امانتداری و بنا نهادن جامعه‌ای دینی براساس عدالت.

۷۶. **گزینه ۱** / خداوند با لطف و رحمت خود، ما انسان‌ها را تنها نگذاشت و هدایت ما را بر عهده گرفت و راهی را در اختیارمان قرار داد، که همان راه مستقیم خوشبختی است.

۷۷. **گزینه ۴** / با توجه به مفاد آیه «خداوند از دین، همان را برایتان بیان کرد که نوح را بدان سفارش نمود» فهمیده می‌شود که محتوای اصلی دعوت پیامبران یکسان بوده و همه آن‌ها آورنده یک دین بوده‌اند.

۷۸. **گزینه ۱** / با توجه به مفاد آیه «خداوند از دین، همان را برایتان بیان کرد که نوح را بدان سفارش نمود و آنچه را ما به تو وحی کردیم و به ابراهیم و موسی و عیسی توصیه نمودیم، این بود که دین را به پا دارید،

۳۶. **گزینه ۲** / پاسخی که به نیازهای برتر انسان داده می‌شود، حداقل باید این دو ویژگی را دارا باشد: «درست و قبل‌اعتماد باشد» و «همه‌جانبه باشد».

۳۷. **گزینه ۴** / غفلت و بی‌توجهی نسبت به سؤال‌های مربوط به نیازهای برتر انسان، آثار و عواقب زیان‌باری دارد. از مفهوم این بیت مستفاد می‌گردد که ضرورت دارد نسبت به نیازهای برتر خود غفلت نورزیم و بی‌توجه نباشیم.

۳۸. **گزینه ۲** / این که انسان نمی‌تواند برای هر بُعدی از ابعاد وجودش جداگانه برنامه‌ریزی کند ضرورت پاسخگویی «همه‌جانبه» به نیازهای برتر انسان را ثابت می‌کند؛ زیرا ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی وی پیوند و ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند.

۳۹. **گزینه ۴** / به علت محدودیت آگاهی‌های انسان، عقل او نمی‌تواند پاسخ کامل و جامعی به سؤالات اساسی‌اش بدهد.

۴۰. **گزینه ۲** / پاسخی که به نیازهای برتر داده می‌شود باید کامل و جامع باشد، چون عقل انسان محدود است؛ پس انسان نمی‌تواند به تنهایی مسیر سعادت خود را طراحی کند.

۴۱. **گزینه ۳** / از مفهوم آیه « قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى » مستفاد می‌گردد که هدایت، یک اصل عام و همگانی در نظام خلقت است.

۴۲. **گزینه ۱** / انسان سرمایه‌های ویژه خود و بنابراین شیوه هدایت مخصوص خود را دارد. در مسیر رسیدن به هدایت، انسان ابتدا درباره هر کاری تفکر می‌کند. اگر تشخیص داد آن کار مفید است و او را به هدفش می‌رساند، آن را انتخاب می‌کند و انجامش می‌دهد.

۴۳. **گزینه ۴** / خداوند برنامه هدایت انسان را از طریق پیامبران می‌فرستد. این برنامه دربرگیرنده پاسخ به سؤالات بنیادین است.

۴۴. **گزینه ۳** / امام کاظم علیه السلام به شاگرد برجسته خود، هشام بن حکم فرمود: «ای هشام، خداوند رسولانش را به سوی بندگانش نفرستاد جز برای آن که بندگان در پیام الهی تعقل کنند.»

۴۵. **گزینه ۲** / خداوند با ارسال رسولان، حجت الهی را بر مردم تمام و کامل کرد تا راه عذر و بهانه را بر مردم ببندد.

درس دوم

۴۶. دین

۴۷. یهودیان و مسیحیان می‌خواستند حضرت ابراهیم علیه السلام را پیرو دین خود بدانند؛ ولی ابراهیم یکتاپرست بود.

۴۸. رشد تدریجی سطح فکر مردم

۴۹. پیامبر صلی الله علیه و آله پیامبران پیش از خود را تأیید می‌کند.

۵۰. پیامبر را ادامه‌دهنده راه همه انبیاء و تمام‌کننده کار آنان معرفی می‌کند.

۵۱. درست

۵۲. نادرست (همان اصول ثابت دین الهی را بیان می‌کردند.)

۵۳. درست

۵۴. نادرست (عبادت و بندگی با انجام واجبات دین و ترک محرمات در عرصه عمل است نه ایمان.)

۵۵. درست

۵۶. کمالات